

*Деякі питання договору комісії на продаж
сільськогосподарської продукції за законодавством України та
Російської Федерації.*

Договірне регулювання реалізації вирощеної сільськогосподарської продукції давно було предметом вивчення багатьох вчених, що представляють науки земельного, аграрного та екологічного права. Серед них, особливе місце займає теоретична спадщина Ю.О. Вовка. Він притримувався загальнопоширеної позиції та вважав, що серед інших договорів є договір комісії на продаж сільськогосподарської продукції, який виступає різновидом відомого нашому цивільному праву договору комісії [1].

Правове регулювання комісійної торгівлі сільськогосподарською продукцією здійснюється, як правило, цивільними кодексами. Вчені, що досліджують договір комісії, давно уже пропонували прийняти спеціальний підзаконний правовий акт, що закріпив би особливості реалізації саме сільськогосподарської продукції. Можливість прийняття спеціального акту передбачена також і ст. 1028 ЦК України. Відсутність такого документу в певній мірі є стримуючим фактором розвитку такої різновидності договору комісії.

Україна, як досить велика аграрна держава з потужним потенціалом, активно розвиває і зовнішньоекономічну діяльність щодо продажу за її межами вирощеної сільськогосподарської продукції, в тому числі й в інших країнах. Так, у нашої сусідньої держави – Російській Федерації, в чинному законодавстві передбачена можливість продажу сільськогосподарської продукції на комісійних засадах, але так само, як і в Україні, спеціального нормативного акту не прийнято.

Сторонами договору є комітент та комісіонер. Деколи комісіонер може укладати субкомісійні відносини з третіми особами (субкомісіонерами) при цьому залишаючись відповідальним перед комітентом. Законодавство України та РФ не встановлює зараз конкретно тих суб'єктів господарювання, хто може виконувати обов'язки як комітента, так і комісіонера за договором комісії на продаж сільськогосподарської продукції. Тому важко погодитись з Проценко Т.П., яка вказала, що сторонами цього договору є «комісійний магазин, що входить до системи кооперативної торгівлі, а з іншого – сільськогосподарський кооператив» [2].

Ми бачимо відмінність у законодавстві двох країн тоді, коли аналізуємо можливість укладання субкомісійної угоди. Ст.1015 ЦК України вказує на те, що без згоди комітента комісіонер може укласти договір субкомісії тільки у виняткових випадках, якщо цього вимагають інтереси комітента. За російським законом (ст. 994 ЦК РФ) комісіонер має право укладати договір субкомісії, якщо інше не встановлено договором комісії.

Комісіонер за ЦК РФ є стороною в договорі, що має значно ширші права, а тому, якщо немає прямої заборони, він укладає такі угоди. Комісіонер може обрати такі дії, що дадуть змогу краще виконати договірні обов'язки з найменшими, можливо, втратами для себе і комітента. Він економічно обґрунтує свої дії, що і доведе до комітента.

Обов'язком комісіонера є виконання доручень комітента на найбільш вигідних для нього умовах. У ч. 2 ст. 1014 ЦК України встановлено правило про те, що у випадку коли комісіонер вчинив правочин на умовах більш вигідних, ніж ті, що були визначені комітентом, то додаткова вигода належить комітентові. Більш економічно обґрунтоване положення міститься у ст. 992 ЦК РФ, де додаткова вигода ділиться між комітентом та комісіонером порівну, якщо інше не встановлене угодою сторін. Норма російського закону дозволяє стимулювати роботу комісіонера, який не буде просто виконувати вказівки комітента, а буде прагнути знайти можливість виконати свої зобов'язання так, що дозволять комітенту отримати більший прибуток, а також значно збільшити свої власні надходження.

Цивільне законодавство двох країн в цілому лише встановило суттєві умови договору комісії. Це викликано тим, що цивільні кодекси містять загальні положення про договори, а окремі договори розглядаються через призму загальних умов. ЦК України значно ширше окреслив коло суттєвих умов договору комісії. Ст. 1012 ЦК України називає серед інших такі: строковість або без визначення строку; з визначенням або без визначення території виконання; з умовою чи без умови асортименту; може встановлюватись зобов'язання комітента щодо утримання від укладення договору з іншими особами; предмет договору (характеристика майна) та ціна. Останні дві суттєві умови договору не встановлені главою 51 ЦК РФ. Суб'єкти України, що укладають договори з російськими комісіонерами, повинні це враховувати та безпосередньо в договорі деталізувати ці умови та інші, що вони визначають як суттєві.

Пропозиції, що запропоновані у цій роботі можуть бути враховані під час вивчення практики застосування законодавства про комісійну торгівлю сільськогосподарською продукцією як компетентними органами України та Російської Федерації. Таке взаємне збагачення піде на користь вдосконалення законодавства про договір комісії на продаж сільськогосподарської продукції, виграють від цього як виробники так і споживачі обох країн.

Використана література.

1. Вовк Ю.А. Договорные отношения колхозов с организациями и предприятиями. – М., 1962. С. 142.
2. Організаційно-правові засади розвитку аграрного і земельного ринків в Україні. – К., 2006. С.110.